

Świadczenia przedemerytalne, wcześniejsze emerytury i pomostówki po zmianach

1 sierpnia 2004 r. weszły w życie nowe zasady przyznawania świadczeń przedemerytalnych. Ustawodawca szczegółowo określił warunki, jakie należy spełnić. Dostęp do świadczeń będzie trudniejszy, głównie dlatego, że podwyższono wiek uprawniający do skorzystania z nich.

Stworzono jednocześnie możliwość skorzystania ze świadczenia przedemerytalnego osobom, które prowadzą działalność gospodarczą albo pobierają renty. Wszystkie świadczenia przedemerytalne przyznawane po 1 sierpnia br. będą wynosić 670 zł. Prześledźmy zatem warunki ich przyznawania.

Warunek wstępny

Jeśli posiadasz prawo do zasiłku dla bezrobotnych – czyli w ciągu ostatnich 18 miesięcy przepracowałeś przynajmniej 365 dni (niekoniecznie na etacie) zarabiając co najmniej wynagrodzenie 824 zł brutto – masz prawo do świadczenia przedemerytalnego. Wcześniej jednak musisz złożyć wniosek wraz z wymaganymi dokumentami. Każdy, komu przyznane zostanie świadczenie przedemerytalne po 1 sierpnia 2004 r. otrzyma 670 zł.

Należy jednak pamiętać, że końca lipca br. wysokość świadczeń wynosiła 80 proc. hipotetycznej emerytury, która przysługiwałaby uprawnionemu.

Warunki przyznawania świadczenia przedemerytalnego od 1 sierpnia 2004 r.

Lp.	Minimalny wiek	Minimalne okresy składkowe i nieskładkowe	Sposób zwolnienia przez ostatniego pracodawcę	Okres zatrudnienia u ostatniego pracodawcy	Inne okoliczności
1	56 lat kobieta 61 lat mężczyzna	20 lat kobieta 25 lat mężczyzna	W związku z likwidacją lub niewypłacalnością pracodawcy	6 miesięcy	Warunki trzeba spełnić do dnia rozwiązania stosunku pracy w związku z likwidacją lub niewypłacalnością pracodawcy.
2	55 lat kobieta 60 lat mężczyzna	30 lat kobieta 35 lat mężczyzna	Z przyczyn dotyczących zakładu pracy	6 miesięcy	Warunki trzeba spełnić do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy
3	56 lat kobieta 61 lat mężczyzna	20 lat kobieta 25 lat mężczyzna	Niewymagany	Niewymagany	Warunki trzeba spełnić do dnia ogłoszenia upadłości prowadzonej działalności gospodarczej nieprzerwanie od przynajmniej 24 miesięcy, jeśli za ten okres opłacono składki na ubezpieczenie.
4	55 lat kobieta 60 lat mężczyzna	20 lat kobieta 25 lat mężczyzna	Niewymagany	Niewymagany	Warunki trzeba spełnić do dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej minimum przez 5 lat, a ponadto trzeba się zarejestrować w powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od tego dnia.
5	bez względu na wiek	35 lat kobieta 40 lat mężczyzna	Z przyczyn dotyczących zakładu pracy	6 miesięcy	Warunki trzeba spełnić do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy.
6	bez względu na wiek	34 lata kobieta 39 lat mężczyzna	W związku z likwidacją lub niewypłacalnością pracodawcy	6 miesięcy	Warunki trzeba spełnić do końca roku poprzedzającego rok rozwiązania stosunku pracy w związku z likwidacją lub niewypłacalnością pracodawcy.

Czy nowe przepisy w jakikolwiek sposób dotyczą osób pobierających świadczenia przed 1 sierpnia br.?

Tak. Dotyczą ich przede wszystkim przepisy określające zasady wypłaty (zawieszenia, ustania lub zmniejszania w przypadku osiągnięcia dodatkowych zarobków.

A zatem **od 1 sierpnia br.** świadczenia i zasiłki przedemerytalne mogą być zawieszane i zmniejszane. Dotyczy to zarówno zasiłków już nabytych, jak i tych, które będą przyznawane na nowych zasadach.

Jeśli dostajesz świadczenie przedemerytalne (przyznane po 1 sierpnia br., czy też jeszcze na starych zasadach) lub zasiłek przedemerytalny, to obowiązuje Ciebie limit:

- łącznie świadczenie i twoje dodatkowe zarobki nie mogą przekroczyć miesięcznie 1100 zł brutto,
- jeśli przekraczasz 1100 zł – świadczenie będzie zmniejszone o połowę nadwyżki,
- jeśli przekroczysz 1541 zł – świadczenie zostanie zawieszona,
- jeśli twoje świadczenie jest wyższe niż 1100 zł i podejmiesz jakąkolwiek pracę

(niezależnie od wysokości dodatkowych zarobków) zostanie ono zwieszona,

Dla osób otrzymujących świadczenia przedemerytalne na nowych zasadach łatwo wyliczyć limit dopuszczalnych zarobków: 530 zł brutto (bo nowe świadczenie jest dla wszystkich równe – 670 zł), a zatem:

- jeżeli będziesz dorabiać trochę więcej niż 530 zł – zmniejszą tobie świadczenie o połowę tej nadwyżki,
- natomiast jeśli będziesz dorabiać ponad 1100 zł – świadczenie zostanie zawieszona (jeśli przekroczysz barierę 1541 zł).

Co zatem istotnego zmieniło się od sierpnia br.?

Przed wszystkim wysokość świadczenia. Do tej pory wysokość świadczenia przedemerytalnego wahała się w granicach od 603 zł do 1006 zł.

Po 1 sierpnia br. wynosić będzie 670 zł. Ale najpierw przez pół roku będziesz otrzymywać 504 zł zasiłku dla bezrobotnych.

Wcześniejsze emerytury od lipca br. po nowemu

Zmiany przepisów emerytalnych nie ominęły również zasad nabywania i ustalania wcześniejszych emerytur. Na nowych regulacjach niektórzy ubezpieczeni zyskają, niektórzy tracą. Zobaczmy zatem, jak to wygląda. Najbardziej zadowoleni mogą być pracownicy wykonujący pracę w szczególnych warunkach u prywatnych pracodawców. Otwiera się przed nimi niedostępna dotąd możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę.

Wcześniejsze emerytury to, krótko mówiąc, pozostałość po starym systemie emerytalno-rentowym. Przewodnią myślą obecnych rozwiązań ustawowych jest stopniowe odchodzenie od przywilejów. Jednak osoby najstarsze (urodzone przed 1 stycznia 1949 r.) a także niektóre ze średniej grupy wiekowej (urodzone w latach 1949-1968) ciągle mają możliwość skorzystania z wcześniejszych uprawnień emerytalnych.

Kto zatem może przejść na wcześniejszą emeryturę?

- kobiety, które skończą 55 lat i mają 30 lat stażu pracy, albo jeśli mają co najmniej 20 letni okres składkowy i nieskładkowy oraz zostały uznane za całkowicie niezdolne do pracy. Warunki dodatkowe: nie przystąpiły do Otwartego Funduszu Emerytalnego i rozwiążą stosunek pracy (odejdą lub zostaną zwolnione),
- ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeśli spełniają łącznie następujące warunki:
 - nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego,
 - warunki do uzyskania emerytury zawarte w przepisach spełniają do 31 grudnia 2006 r.,
 - nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy – w przypadku

ubezpieczonego będącego
pracownikiem

Uwaga! Ten przywilej nie przysługuje mężczyzną – z jednym wyjątkiem – jeśli mają ukończone 60 lat i posiadają 25 letni staż pracy i orzeczoną całkowitą niezdolność do pracy.

Ważne! Uprawnienie do wcześniejszej emerytury można nabyć tylko do końca 2006 r.

Ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- okres zatrudnienia w szczególnych lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- okres składkowy i nieskładkowy zgodny z przepisami ustawy

Jednak należy spełnić jeszcze jeden warunek – nieprzystąpienie do Otwartego Funduszu Emerytalnego a także rozwiązanie stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Osoby, które mogą się starać o wcześniejszą emeryturę, jeśli spełniają warunki ustawowe:

- pracownicy zatrudnieni w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze,

- nauczyciele,
- nauczyciele akademicki,
- inwalidzi wojenni i wojskowi,
- kombatanci,
- pracownicy urzędów państwowych,
- pracownicy samorządowi,
- żołnierze zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach i zakładach wydobywania rud uranu,
- pracownicy opiekujący się dziećmi wymagającymi stałej opieki,
- pracownicy kolejowi,
- górnicy.

W szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze pracuje w Polsce 1,8 mln osób. Ale tylko 600 tys. osób będzie mogło przejść na emeryturę na starych zasadach.

Co z pozostałymi?

- 300 tys. otrzyma w przyszłości emerytury pomostowe,
- 900 tys. zaś dostanie tzw. rekompensaty (głównie nauczyciele, kolejarze, twórcy).

Nowy system zacznie działać od 1 stycznia 2007 r. Rząd przygotowuje projekt ustawy ws. emerytur pomostowych i rekompensat.

Założenia do Ustawy o emeryturach pomostowych i rekompensatach

Celem ustawy jest stworzenie regulacji dotyczących funkcjonowania systemu emerytur pomostowych i rekompensat. Świadczenia te przysługiwałyby osobom objętym nowym systemem emerytalnym, które nie będą miały prawa do korzystania z wcześniejszej emerytury. Na dzień dzisiejszy nie ma jeszcze projektu ustawy – jedynie ustawodawca przedstawił założenia.

Świadczenia określone w ustawie będą obejmować:

- emeryturę pomostową,
- rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach i szczególnym cha-

akterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Rekompensatę należy rozumieć jako odszkodowanie za utratę możliwości nabycia uprawnienia do wcześniejszej emerytury po 2006 r.

Kto będzie uprawniony do emerytury pomostowej?

Emerytury pomostowe na warunkach i w wysokości określonych w ustawie będą przysługiwały:

- urodzonym po 31 grudnia 1948 r.,
- osobom, które nie mogły skorzystać z przepisów przejściowych

- osobom, które pracowały przed 1999 r. w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze zgodnie z ówczesnymi przepisami i obecnie wykonują pracę także w szczególnych warunkach.

Będzie to świadczenie wypłacane z nowo utworzonego funduszu emerytur pomostowych i finansowane głównie ze środków budżetowych a także częściowo ze składek pracodawców.

Kiedy będziesz mógł przejść na emeryturę pomostową?

Rekompensaty

Dostaną je osoby pracujące w szczególnych warunkach (15 lat pracy i rozpoczęli pracę przed 1 stycznia 1999 r.), którym nie będą przysługiwały emerytury pomostowe.

Komu będzie przysługiwać rekompensata?

- urodzonym po 31 grudnia 1948 r., ale przed 1 stycznia 1969 r., którzy nie mogli przejść na wcześniejszą emeryturę przed 2007 r., ze stażem 20 lat kobiety, 25 lat mężczyźni

Rekompensaty to nie „żywa gotówka”, ale suma która dopiszą ci do kapitału początkowego. Będziesz musiał dopracować do pełnego wieku emerytalnego, ale zwiększy się twoja przyszła emerytura.

- pięć lat przed normalnym wiekiem emerytalnym – czyli mężczyźni w wieku 60 lat, a kobiety w wieku 55 lat.
- **inne warunki:** staż pracy 20 lat kobiety, 25 lat mężczyźni, 15 lat przepracowane w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zgodnie z dotychczasowym wykazem, praca ta musiała się rozpocząć przed 1 stycznia 1999 r.

Emeryturę pomostową będziesz dostawał aż do osiągnięcia normalnego wieku emerytalnego.

Emeryturę pomostową będzie się przyznawać na wniosek ubezpieczonego i zgodnie z procedurami obowiązującymi w przypadku zwykłej emerytury.

Emerytura pomostowa będzie świadczeniem budżetowym, a nie ubezpieczeniowym.

Świadczenie obliczane w momencie przejścia ubezpieczonego na emeryturę pomostową stanowić będzie 90 proc. potencjalnej emerytury.

Ogólnie jednak koszt wypłat emerytur pomostowych i rekompensat będzie niższy niż koszt wcześniejszych emerytur, co oznacza per saldo oszczędności w systemie emerytalnym. Pierwsze emerytury pomostowe będą wypłacane w 2007 r.

- Opracowała: Maria Kościńska, Dział Informacji